

Høringsuttalelse til forslag om fremtidig oppvekststruktur – merknader knyttet til Storforshei barne- og ungdomsskole

Høringsuttalelsen gjelder høringsnotat publisert desember 2025, 2. utgave.

Innledning

Dette høringssvaret er todelt.

Formålet er å belyse både **innholdet i forslagene som berører Storforshei barne- og ungdomsskole, og prosessen som har ledet frem til at saken er sendt på høring.**

Del I tar for seg mangler ved det faglige og økonomiske beslutningsgrunnlaget, herunder uklare kostnadsrammer, avvik fra tidligere utredninger og manglende sammenheng mellom dokumenterte behov og foreslåtte tiltak.

Del II tar for seg forhold knyttet til saksbehandling og prosess, herunder vurdering av barnets beste, barnerettighetsvurdering, medvirkning og utredningsplikt.

Disse to delene må ses i sammenheng for å gi et helhetlig bilde av saken og konsekvensene for elevene ved Storforshei skole.

Del I – Merknader knyttet til Storforshei barne- og ungdomsskole

Innledning

Dette høringssvaret knytter seg til forslagene i høringsnotatet om fremtidig oppvekststruktur, slik de berører Storforshei barne- og ungdomsskole. Høringssvaret tar særlig for seg det faglige og økonomiske beslutningsgrunnlaget som er lagt til grunn for foreslåtte tiltak ved skolen.

Manglende avklaring av kostnadsramme og tiltak

I høringsdokumentene fra desember er det lagt til grunn en kostnadsramme på 60 millioner kroner for oppgradering av Storforshei barne- og ungdomsskole med uteområder. Det fremgår imidlertid ikke av høringsnotatet eller tilhørende dokumenter hva denne summen konkret skal dekke, hvilke tiltak som inngår, eller hvordan beløpet er beregnet.

Det foreligger ingen kostnadsoppstilling, ingen redegjørelse for omfang, og ingen faglig begrunnelse som forklarer hvorfor dette beløpet avviker vesentlig fra tidligere utredninger.

Dette er særlig alvorlig sett i lys av at Rana kommune tidligere i denne prosessen har fått utarbeidet kostnadsutredninger fra Asplan Viak, der det billigste alternativet for rehabilitering eller nybygg ved Storforshei skole var beregnet til over 150 millioner kroner mens de høyeste

anslagene lå på rundt 220 millioner kroner. Det er i den foreliggende høringsdokumentasjonen ikke redegjort for hvorfor disse utredningene nå tilsynelatende er lagt til side, hvilke krav som eventuelt er senket, eller hvilke deler av skoleanlegget som ikke lenger inngår i vurderingen.

For elevene ved Storforshei skole innebærer dette en reell risiko for at det planlegges løsninger som ikke gir et varig og forsvarlig skolemiljø, men i stedet viderefører midlertidighet og utilstrekkelige tiltak i bygg som allerede er dokumentert mangelfulle. For lokalsamfunnet skaper dette betydelig usikkerhet om skolens fremtid og om kommunen faktisk har til hensikt å gjennomføre nødvendige investeringer. Deler av bygningsmassen ved Storforshei skole er ikke bare slitt – den er historisk gammel. Brakkeriggen som i dag utgjør hoveddelen av ungdomsskolen, ble tatt i bruk som skole i 1969, etter allerede å ha vært brukt andre steder siden midten av 1950-tallet. Allerede i forrige årtusen ble disse byggene omtalt som overmodne for riving og nybygg.

Dette er et viktig bakteppe når kommunen legger til grunn en sterkt redusert investeringsramme. Det reiser spørsmål ved realismen i å løse dokumenterte behov gjennom begrensede tiltak, fremfor å ta et helhetlig grep om bygningsmassen.

For kommunestyret, som har vedtatt å sende saken på høring, reiser dette prinsipielle spørsmål om beslutningsgrunnlaget. Når et sentralt premiss som kostnadsrammen for oppgradering ikke er faglig begrunnet eller etterprøvbart, er det uklart om de folkevalgte har hatt tilstrekkelig informasjon til å vurdere konsekvensene av vedtaket.

Samlet sett svekker dette tilliten til beslutningsgrunnlaget og gir grunn til alvorlig bekymring for om hensynet til elevenes rett til et forsvarlig skolemiljø er tilstrekkelig ivarettatt i den videre prosessen.

Formelle merknader – spørsmål som forutsetter avklaring

På denne bakgrunn fremmes følgende formelle merknader til høringsforslaget. Disse spørsmålene anses som sentrale og må besvares før saken behandles videre:

1. Hvilket faglig og økonomisk grunnlag bygger kostnadsrammen på 60 millioner kroner for oppgradering av Storforshei barne- og ungdomsskole på, og hvor i saksdokumentene er dette grunnlaget dokumentert?
2. Hvilke konkrete tiltak er det forutsatt at denne summen skal dekke, herunder hvilke bygningsdeler, tekniske anlegg, undervisningsarealer, gymsal og uteområder?
3. Hvorfor er tidligere kostnadsutredninger fra Asplan Viak, som dokumenterte et vesentlig høyere investeringsbehov, ikke lagt til grunn i siste høringsnotat, og hvilke vurderinger er gjort for å fravike disse?

4. Er kommunestyret kjent med hvilke kvalitetskrav, funksjoner eller deler av skoleanlegget som eventuelt er utelatt for å komme ned på en kostnadsramme på 60 millioner kroner?
5. Hvordan kan kommunestyret sikre at beslutninger om Storforshei skoles fremtid baseres på et fullstendig, etterprøvbart og faglig forsvarlig beslutningsgrunnlag, når sentrale økonomiske forutsetninger ikke er redegjort for?
6. Hvordan vil kommunen sikre at foreslåtte tiltak faktisk gir elevene ved Storforshei skole et varig og forsvarlig skolemiljø i tråd med opplæringslovens krav, og ikke kun midlertidige løsninger som viderefører dagens dokumenterte utfordringer?

*FAU har i høringsperioden søkt å få avklart disse forholdene, men har fått tilbakemelding om at slike redegjørelser ikke inngår i høringsgrunnlaget. Dette har betydning for muligheten til å gi et fullt ut informert høringssvar. **Dette er dokumentert gjennom skriftlig korrespondanse mellom FAU og kommunens administrasjon i høringsperioden, uten at de etterspurte avklaringene er gitt.** Dette innebærer at FAU som berørt høringspart ikke har hatt reell mulighet til å vurdere eller kommentere sentrale premisser i forslaget før høringsfristen.*

Manglende svar på konkrete henvendelser i høringsperioden

FAU ved Storforshei barne- og ungdomsskole har i høringsperioden rettet gjentatte, konkrete henvendelser til administrasjonen for å få redegjort for de økonomiske forutsetningene som legges til grunn for forslagene som berører skolen, herunder investeringsrammen på om lag 60 mill. kroner.

Det er blant annet etterspurt hvordan beløpet er beregnet, hvilke tiltak som inngår i rammen, hvilke utbedringer som er utelatt sammenlignet med tidligere utredninger, samt hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for avvik fra kostnadsanslagene i tidligere utredninger fra Asplan Viak, hvor investeringsbehovet er beregnet til mellom 150 og 220 mill. kroner.

Kommunens svar har ikke gitt redegjørelse for disse forholdene. Det er vist til at slik detaljeringsgrad ikke inngår i høringsgrunnlaget. FAUs anmodning om utsatt høringsfrist er besvart ved en henvisning til at fastsatt frist opprettholdes, uten at det er gitt begrunnelse eller realitetsbehandling av anmodningen.

Etter FAUs vurdering innebærer dette at sentrale økonomiske premisser for de foreslåtte alternativene ikke er etterprøvbare for høringspartene. Dette svekker muligheten for reell medvirkning og for å avgi et informert høringssvar, jf. forvaltningsloven § 17. FAU ved Storforshei barne- og ungdomsskole kan derfor ikke ta stilling til de økonomiske og innholdsmessige konsekvensene av de foreslåtte alternativene på et forsvarlig grunnlag.

Del II – Merknader knyttet til prosess, barnets beste og forsvarlig beslutningsgrunnlag

Manglende barnerettighetsvurdering før høring

Det fremgår av saksdokumentene at barnerettighetsvurdering er planlagt gjennomført etter at høringen er avsluttet. Dette innebærer at forslag sendes på høring uten at konsekvensene for barn er ferdig vurdert.

Dette er i strid med grunnleggende prinsipper i barnekonvensjonen, hvor barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som berører barn, og vurderes **før** beslutninger tas – ikke i etterkant. **En barnerettighetsvurdering er ment å være en del av beslutningsgrunnlaget, ikke et tillegg etter at retning allerede er valgt.**

Når barnerettighetsvurderingen utsettes til etter høringen, svekkes både barnas rettigheter og høringens reelle verdi.

Mangelfull medvirkning fra barn og unge

Medvirkning fra barn og unge er i denne prosessen i hovedsak begrenset til informasjon og generelle innspill, ikke reell påvirkning på hvilke alternativer som legges frem.

Barn og unge har ikke fått:

- mulighet til å påvirke hvilke alternativer som skulle utredes
- innsikt i reelle konsekvenser før forslagene ble utformet
- reell anledning til å påvirke retningen i saken

Dette er ikke i tråd med intensjonen i regelverket, hvor medvirkning skal være reell, tidlig og ha faktisk betydning for beslutningene.

Manglende vurdering av barnets beste i hvert alternativ

I høringsnotatet mangler det systematiske og konkrete vurderinger av barnets beste knyttet til hvert alternativ som foreslås. Konsekvenser som økt skolevei, mer transport, fragmentering av elevmiljøer og tap av nærmiljøskole er ikke vurdert opp mot elevenes trivsel, trygghet, helse og læring.

Når slike konsekvenser ikke er vurdert før saken sendes på høring, er det vanskelig å se hvordan beslutningene kan sies å være basert på barnets beste.

Sviktende utredningsplikt og samlet beslutningsgrunnlag

Samlet sett fremstår beslutningsgrunnlaget som ufullstendig. Vesentlige forhold er ikke ferdig utredet før saken sendes videre, herunder:

- barnerettighetsvurdering
- konsekvenser for barn og unge i de berørte skolekretsene
- sammenheng mellom foreslåtte tiltak, faktiske behov og tidligere utredninger

Når slike sentrale forhold mangler, blir det krevende for både høringsinstanser og folkevalgte å ta stilling til saken på et informert og forsvarlig grunnlag.

Konsekvenser for kommunestyrets rolle og ansvar

Kommunestyret har et selvstendig ansvar for å fatte vedtak på et forsvarlig grunnlag. Når saker sendes på høring uten at grunnleggende vurderinger er gjennomført, flyttes i praksis risikoen fra administrasjonen til de folkevalgte.

Dette reiser spørsmål om hvorvidt kommunestyret har hatt tilstrekkelig informasjon til å forstå rekkevidden av vedtaket om å sende saken på høring, og om prosessen samlet sett ivaretar kravene til forsvarlig saksbehandling.

Avsluttende merknad

Når Del I og Del II ses i sammenheng, fremstår utfordringen todelt:

- Dels er det betydelige uklarheter knyttet til innhold, kostnader og faktiske tiltak ved Storforshei skole.
- Dels er prosessen preget av manglende vurderinger av barnets beste, begrenset medvirkning og et beslutningsgrunnlag som ikke er ferdigstilt før saken sendes videre.

Dette gir samlet grunn til alvorlig bekymring for om hensynet til barna, og kravene til forsvarlig beslutningstaking, er tilstrekkelig ivaretatt i denne saken.

Avslutning – samlet vurdering

Når høringsforslaget vurderes samlet, fremstår det som at Storforshei barne- og ungdomsskole står igjen uten en helhetlig, konkret og tidsfestet plan for hvordan elevenes rett til et forsvarlig skolemiljø skal ivaretas.

På den ene siden introduseres nye kostnadsrammer og tiltak som ikke er faglig begrunnet eller etterprøvbare, og som avviker vesentlig fra tidligere utredninger av det faktiske behovet ved skolen. På den andre siden sendes saken på høring uten at grunnleggende vurderinger av barnets beste og reell medvirkning er gjennomført.

Dette svekker både kvaliteten på beslutningsgrunnlaget og tilliten til prosessen, og gir grunn til alvorlig bekymring for om hensynet til barna ved Storforshei skole er tilstrekkelig ivaretatt.

På denne bakgrunn mener vi at saken ikke bør behandles videre før:

- kostnadsrammer og tiltak er faglig redegjort for og etterprøvbare
- konsekvensene for barna er vurdert i tråd med kravene til barnets beste
- og kommunestyret har et fullstendig og forsvarlig grunnlag for å ta stilling til skolens fremtid

I tillegg må følgende være på plass:

- det må foreligge en helhetlig trafikkanalyse og plan for skoleskyss, trafiksikkerhet og reisetid – for alle berørte barn og unge i Rana kommune
- pedagogiske, psykososiale og organisatoriske konsekvenser er vurdert av relevante fagmiljøer, herunder pedagoger, skoleledere og PPT
- mottakerskolenes faktiske kapasitet (areal, spesialrom, uteområder, elevtjenester og bemanning) er dokumentert og vurdert som tilstrekkelig
- tidsplanen er vurdert opp mot hva som er forsvarlig for barn, ansatte og skolemiljø, med rom for trygge overganger og reell medvirkning
- **beslutningsgrunnlaget bygger på helhetlige analyser og ikke forutsetter at avgjørende avklaringer skal gjøres først etter vedtak**

FAU Storforshei barne- og ungdomsskole